

Oikeusministeriö

Viite: Lausuntopyyntö VN/25641/2023

Lausuntopyyntö työryhmän mietinnöstä; osakeyhtiölain ja osuuskuntalain muuttaminen

Oikeusministeriö on pyytänyt Suomen Veroasiantuntijat ry:ltä (jäljempänä "SVA") lausuntoa osakeyhtiölain ja osuuskuntalain tarkistamistyöryhmän mietinnöstä.

Oikeusministeriö asetti 18.1.2024 työryhmän valmistelemaan ehdotusta osakeyhtiötä ja osuuskuntia koskevan sääntelyn tarkistamiseksi. Työryhmän tehtävänä oli valmistella hallituksen esityksen muotoon laadittu ehdotus osakeyhtiölainsäädännön tarkistamiseksi tavalla, joka toteuttaa pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa mainittuja tavoitteita.

SVA kiittää annetusta lausuntomahdollisuudesta ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Muutokset osakeyhtiölakiin

SVA katsoo yleisesti, että ehdotetut muutokset osakeyhtiölakiin ("OYL") ovat tarpeellisia ja kannatettavia. Pääosin ehdotukset ovat kannatettavia sellaisenaan. SVA lausuu alla tiettyjen ehdotusten osalta tarkemmin.

5) Olettamasäännökset osakkeiden ja erityisten oikeuksien merkintähinnan kirjaamisesta kirjanpitoon (OYLE 2:4, 9:6 ja 10:7 §)

SVA katsoo, että ehdotettu muutos vastaa nykyistä vallitsevaa käytäntöä ja on linjassa elinkeinoverolakiin ehdotetun osakevaihdon käteisvastikkeen enimmäismäärän laskemisen kanssa, jonka mukaan rahavastikkeen enimmäismäärä suhteutettaisiin omaan pääomaan kirjattavaan merkintähintaan osakepääoman sijasta nimellisarvon puuttuessa.

7) Osakkeiden maksun todentamisen edellytyksiä muuttaminen siten, että vaatimuksia tilintarkastajan todistuksesta sovellettaisiin pakottavana vain julkisiin osakeyhtiöihin (OYLE 2:8.3, 9:14.3-4 ja 11:4.2-3 §)

SVA katsoo muutoksen olevan perusteltu. Muutoksella poistetaan vaatimus usein käytännössä tarpeettomista tilintarkastajan lausunnoista, mikä pienentäisi uusien osakkeiden antamiseen liittyviä kustannuksia ja useimmiten nopeuttaisi prosessia.

22) Omien osakkeiden ja osuuksien rahoituskiellon poistaminen yksityisiltä osakeyhtiöiltä (OYLE 13:10.1 §)

SVA katsoo, että rahoituskiellon poistaminen yksityisiltä osakeyhtiöiltä on erittäin hyvä uudistus, joka yksinkertaistaa ja joustavoittaa rakennejärjestelyjen toteuttamista monissa tilanteissa.

24) Velkojien suojaamennettelyyn liittyvien kuulutusten vähimmäismääräaikaisten lyhentäminen (OYLE 14:4, 16:6-7, 17:6-7 ja 17a:11-12 §)

SVA pitää kuulutusaikojen lyhentämistä kannatettavana muutoksena, mutta katsoo, ettei lyhentäminen kolmesta kuukaudesta kahteen ole riittävä. Lyhentämisessä tulisi pyrkiä olemaan kunnianhimoisempi ja SVA katsoo, että neljän viikon kuulutusaika olisi riittävä ja mahdollistaisi yritysjärjestelyjen tehokkaamman toteuttamisen. Monessa tilanteessa esimerkiksi sulautumisia toteutetaan konsernin sisällä, jolloin sulautumista vastustavia ja osakkeidensa lunastamista vaativia osakkeenomistajia ei käytännössä ole. Vähintäänkin näissä tilanteissa tulisi mahdollistaa yhtiöille kahta kuukautta lyhyempi kuulutusaika.

Lisäksi SVA esittää, että OYL:iin lisättäisiin kolmikantajakautumista koskeva pykälä (ks. jäljempänä kohta *Elinkeinoverolain muutostarpeet: 5. Kolmikantasulautuminen ja kolmikantajakautuminen*).

Edelleen SVA nostaa esille, että OYL 17 luku ei sisällä nimenomaisia tytäryhtiöjakautumista koskevia säännöksiä. OYL:n esitöissä kuitenkin todetaan, että vaikka jakautumista ei voida toteuttaa tytäryhtiösulautumista vastaavassa yksinkertaistetussa menettelyssä, jakautumisessa toimivaan yhtiöön voidaan absorptiosulautumista vastaavalla tavalla olla antamatta jakautumisvastiketta. Jakautumisvastikkeen antamatta jättäminen on yhdenvertaisuusperiaatteen johdosta kuitenkin mahdollista vain vastiketta vaille jäävän osakkeenomistajan suostumuksella. Siten tytäryhtiöjakautuminen ilman vastikkeen antamista toimisi käytännössä vain silloin, kun emoyhtiö omistaa tytäryhtiön koko osakekannan. Selvyyden vuoksi esitöistä löytyvä oikeusohje tytäryhtiöjakautumisen sallimisesta olisi perusteltua syytä kirjoittaa myös OYL:iin.

Muilta osin SVA katsoo, että mietinnössä ehdotetut muutokset osakeyhtiölakiin ovat kannattavia sellaisenaan.

SVA ei lausu osuuskuntalain muutosten osalta.

Elinkeinoverolain muutostarpeet

SVA katsoo, että osakeyhtiölain päivityksen yhteydessä olisi perusteltua tarkastella myös elinkeinoverolain ("EVL") eräitä yritysjärjestelyjä koskevia verosäännöksiä. Nämä muutokset vastaisivat pääministeri Orpon hallituksen puoliväliriihessä keväällä 2025 kirjattuun tavoitteeseen tehdä kokonaisarvio muutostarpeista koskien yritysjärjestelysäännöksiä, ja tavoitteeseen että tarvittavat muutokset tehdään.

EVL:n yritysjärjestelyjä koskevien säännösten muutostarpeet koskevat useita yritysjärjestelyjen ulottuvuuksia.

Ensinnäkin on tilanteita, joissa *oikeuskäytäntö on jo hyväksynyt* tietyt järjestelyt veroneutraaleiksi, mutta lain sanamuoto ei yksiselitteisesti tue tätä tulkintaa – näiden osalta lainsäädännön selkeyttäminen vahvistaisi oikeusvarmuutta.

Toiseksi on *epäselviä tilanteita*, joissa nykyisen EVL:n soveltamisala tai tulkinta jättää tilaa epävarmuudelle, mikä vaikeuttaa yritysjärjestelyjen suunnittelua ja toteutusta.

Kolmanneksi on tunnistettu tilanteita, joissa *OYL sallii* tietyt järjestelyt yhtiöoikeudellisesti, mutta *EVL:n eivät mahdollista* niiden toteuttamista veroneutraalisti, mikä luo tarpeettomia esteitä liiketoiminnan järjestelyille.

Näiden muutostarpeiden päivitys kokonaisuutena parantaisi yritysjärjestelysääntelyn toimivuutta myös verotuksessa. EVL:n yritysjärjestelysäännökset perustuvat yritysjärjestelydirektiiviin, joka on luonteeltaan minimiharmonisointidirektiivi. Sellaisena yritysjärjestelydirektiivi edellyttää tiettyjen yritysjärjestelyjen vapauttamista veroseuraamuksilta. Yritysjärjestelydirektiivi ei ole esteenä jäsenvaltioiden direktiiviä joustavammille yritysjärjestelyjä koskeville verosäännöille, vaan jäsenvaltiot voivat säätää yritysjärjestelyjen verotusta koskevat sääntönsä sallimaan myös direktiiviä laajemmat mahdollisuudet veroneutraalien yritysjärjestelyjen toteuttamiseksi. SVA katsoo, että Suomen kilpailukyvyn ja verotuksen ennustettavuuden kannalta olisi perusteltua sallia veroneutraalien yritysjärjestelyjen toteuttaminen OYL:n sääntelyn puitteissa yritysjärjestelydirektiiviä laajemmin.

1. Yritysjärjestelyjen soveltamisalan maantieteellinen laajentaminen

Sulautumisten osalta veroneutraalisuus tulisi ulottaa ETA-alueen ulkopuolisiin yhtiöihin tilanteissa, joissa osakkeenomistaja sijaitsee Suomessa, mikä on hyväksytty esim. ratkaisussa KVL 333/1996. Lainsäädäntöön tulisi kirjata täsmälliset kriteerit veroneutraaliuden edellytyksille.

Kun EU/ETA-alueella asuva yhtiö sulautuu suomalaiseen yhtiöön, sulautumista pidetään veroneutraalina siitä huolimatta, että vastaanottavalle suomalaiselle yhtiölle ei muodostu kiinteää toimipaikkaa sulautuvan yhtiön kotimaahan. Tämä tulisi sisällyttää EVL:n sulautumista koskevaan lainkohtaan selvyiden vuoksi.

Vastaavasti KHO 2021:36 päätöksessä vahvistettu periaate, jonka mukaan sulautumista pidetään veroneutraalina, kun EU/ETA-alueen ulkopuolella asuva yhtiö sulautuu suomalaiseen yhtiöön, tulisi kirjata lakiin.

Silloin kun *jakautuminen* tapahtuu ETA-alueen ulkopuolisten yhtiöiden välillä ja osakkeenomistaja on Suomessa, on epäselvää soveltuvatko yllä esitetyt sulautumista koskevat periaatteet myös jakautumiseen. Kirjallisuudessa on katsottu, että jakautumisia ei voida toteuttaa veroneutraalisti.¹ Näin ollen esimerkiksi yhdysvaltalaisen yhtiön jakautuminen kahteen uuteen yhdysvaltalaiseen yhtiöön olisi suomalaiselle osakkeenomistajalle verotettava transaktio. SVA ei näe perustetta, miksi edellä kuvattua jakautumisia ei tulisi käsitellä veroneutraalisti.

¹ Järvenoja, Markku: Yritysjärjestelyjen verotus. 3. uudistettu painos. Kauppakamari 2022, s. 526–527.

Vastaavasti on mahdollista katsoa myös, ettei ETA-alueen ulkopuolinen yhtiö voi jakautua suomalaiseen yhtiöön siten, että järjestely olisi veroneutraali vastaavasti kuin sulautuminen. Sen lisäksi suomalaisen osakeyhtiön jakautuessa ETA-alueen ulkopuolelle sijoittuneeseen yhtiöön järjestelyä ei voitane käsitellä EVL:n mukaisena veroneutraalina transaktiona.

Nämä tulisi muuttaa vastaamaan samoja periaatteita, joita sovelletaan sulautumisten yhteydessä.

Liiketoimintasiirtojen osalta päätöksessä KHO 2013:169 linjattu periaate verosopimusten syrjintäkiellon soveltamisesta tulisi kirjata lakiin siten, että liiketoimintasiirron soveltamisala kattaisi kaikki verosopimusmaissa asuvat yhtiöt. Liiketoimintasiirroissa tulisi soveltaa jatkuvuusperiaatetta myös tilanteessa, jossa kotimainen yhtiö siirtää liiketoiminnan ETA-alueen ulkopuolelle sijoittuneelle yhtiölle, jolle muodostuu Suomeen kiinteä toimipaikka siirretyn liiketoiminnan osalta ja varat jäävät liittymään kiinteään toimipaikkaan.

2. Käteisvastikekysymykset yritysjärjestelyissä

Nykyinen kansallinen sääntely asettaa rahavastikkeen enimmäismääräksi 10 % vastikkeena annettavien osakkeiden nimellisarvosta tai nimellisarvon puuttuessa osakkeita vastaavasta osuudesta maksettua osakepääomaa. Tämä rajoitus perustuu yritysjärjestelydirektiiviin. On kuitenkin syytä huomata, että yritysjärjestelydirektiivi on luonteeltaan minimiharmonisointidirektiivi, joten 10 %:n raja on alaraja kansalliselle sääntelylle, jolloin myös korkeampien rajojen käyttäminen on mahdollista.

On myös mahdollista olla soveltamatta käteisvastikerajaa, kuten esimerkiksi Ruotsissa. Vastaava lähestymistapa olisi suositeltava myös Suomessa kilpailukyvyn ylläpitämiseksi. Selkeää perustelua käteisvastikkeen rajalle ei ole, sillä on huomioitava, että siltä osin kuin vastikkeena annetaan rahaa, osakkeet katsotaan luovutetuksi verotuksessa (tapahtuma on veronalainen).

Vaikka käteisvastikerajan poistaminen olisikin ensisijaisesti suositeltavaa, olisi myös mahdollista säätää, että rajaa tarkasteltaisiin osakekohtaisesti. Tällaisessa mallissa katsottaisiin veronalaisen luovutuksen tapahtuvan vain sellaisista osakkeista, joiden osalta osakas on saanut käteisvastikerajan ylittävän määrän rahaa, eikä käteisvastikkeen antamisella olisi muutoin vaikutusta yritysjärjestelyn veroneutraalisuuteen.

Vähintäänkin sulautumisen ja jakautumisen yhteydessä annettavan rahavastikkeen enimmäismäärän laskentaperustetta tulisi muuttaa (osakevaihtoa vastaavalla tavalla, HE 125/2025) siten, että nimellisarvon puuttuessa rahavastikkeen enimmäismäärä suhteutettaisiin omaan pääomaan kirjattavaan merkintähintaan osakepääoman sijasta.

Oikeuskäytännössä on lisäksi esiintynyt tulkintakysymyksiä siitä, mitkä suoritukset yritysjärjestelyiden yhteydessä katsotaan käteisvastikkeeksi (esim. varojenjaot, vastikeosakkeiden edelleenmyynti, lisäkauppahinta). Lakia olisi selkeytettävä tältä osin verotuksen ennakointivuoden parantamiseksi ja tarpeettomien veroriitojen välttämiseksi.

3. Osakevastikkeen allokaatio jakautumisessa

Kasvuriihityöryhmän loppuraportissa mainitaan yhtenä yritysjärjestelysäännöksen teknisenä korjaustarpeena jakautumisvastikkeen kohdistaminen jakautuvan yhtiön omistajille.

Yritysjärjestelydirektiivin sanamuoto ei edellytä, että jakautuvan yhtiön osakkeenomistajat saisivat osakkeita kaikista vastaanottavista yhtiöistä alkuperäisten omistusosuksiensa mukaisessa suhteessa.

EVL:n esitöissä yritysjärjestelydirektiivin katsotaan tarkoittavan, että jokaisen osakkeenomistajan on saatava kunkin vastaanottavan yhtiön osakkeita samassa suhteessa kuin he omistavat jakautuvan yhtiön osakkeita. EVL:n nykyinen sanamuoto on tältä osin yritysjärjestelydirektiivin sanamuotoa tiukempi.

EVL:n nykyisen sanamuodon voidaan katsoa olevan myös yritysjärjestelydirektiivin tarkoituksen (johdantolauseen 2 kohta), koska jäsenvaltioiden verosäännöksistä johtuvilla rajoituksilla ei tulisi rajoittaa jakautumisen käyttökelpoisuutta.

EVL 52 c §:n 1 momenttia tulisi siten muuttaa niin, että se ei edellyttäisi sitä, että jokaisen jakautuvan yhtiön osakkeenomistajan olisi saatava kunkin vastaanottavan yhtiön osakkeita, mikä mahdollistaisi joustavammat yritysjärjestelyt.

4. Vastikkeettomat sulautumiset

Vastikkeettomat sulautumiset on hyväksytty oikeuskäytännössä useassa erilaisessa tilanteessa silloin, kun vastaanottavan ja sulautuvan yhtiön (välillinen) omistuspohja on yhtenevä, vaikkei sulautuminen täyttäisi EVL 52 a § sanamuotoa (ks. KHO 13.11.2007 taltio 2903, KHO 2010:79, KHO 2011:2, KHO 2021:35, KHO 2023:75 ja KHO 2024:102). Kyseisillä KHO:n päätöksillä vakiintunut oikeustila tulisi selvyiden vuoksi sisällyttää EVL:ään samassa yhteydessä, kun yritysjärjestelysäännöksiä uudistetaan.

5. Kolmikantasulautuminen ja kolmikantajakautuminen

OYL 16.2.3 § mahdollistaa kolmikantasulautumisen (jossa vastikkeen antaa muu taho kuin vastaanottava yhtiö). EVL ei mahdollista sulautumisvastikkeellista kolmikantasulautumista veroneutraalisti. Käytännössä uudistus tulisi toteuttaa laajentamalla EVL 52 a § koskemaan myös sellaisia tilanteita, joissa sulautumisvastikkeen antaa jokin muu kuin vastaanottava yhtiö.

Kolmikantajakautumista ei ole käsitelty OYL:ssä eikä EVL:ssä. Lähes kolmikantajakautumista vastaava järjestely on jo nykyisin mahdollista toteuttaa useamman peräkkäisen yritysjärjestelyn avulla. Kolmikantajakautumisen mahdollistaminen vain helpottaisi ja nopeuttaisi prosessia sekä säästäisi transaktiokustannuksia. On lisäksi myös hyvä huomioida se lähtökohta, että myöskään kolmikantajakautumisessa ei tosiasiallisesti tapahdu osakeomistuksen realisointia, vaan omistus vain muuttaa muotoaan yleisseuraannon kautta.

6. Vastikkeettomat jakautumiset

Vastikkeeton jakautuminen emoyhtiöön

OYL 17:1 § mahdollistaa jakautumisen ilman vastiketta, mutta EVL 52 c § edellyttää aina vastiketta. KHO 2021:35² vahvistama sulautumisia koskeva periaate tulisi selvyyden vuoksi sisällyttää EVL:ään myös koskien jakautumisia ja vastaavat jakautumiset ilman osakevastiketta tulisi säätää veroneutraaleiksi.

Tytäryhtiöjakautuminen

Kohdassa *Muutokset osakeyhtiölakiin* kuvattua tytäryhtiöjakautumista koskevat periaatteet tulisi vastaavasti sisällyttää EVL:ään.

Sisaryhtiöjakautumisessa vastikkeen antaminen on tarpeetonta

Sisaryhtiöjakautuminen ilman vastikkeen antamista on yhtiöoikeudellisesti mahdollista, mutta veroneutraalin kohtelun saaminen edellyttää vastikkeen antamista.

Vastikkeeton sisaryhtiöjakautuminen toimisi käytännössä vain silloin, kun emoyhtiö omistaa jakautuvan yhtiön koko osakekannan. Vastikkeen antamisvelvollisuus vaikuttaa turhalta, ja asia tulisi korjata muuttamalla EVL 52 c §:ää siten, että osakevastikevaatimuksesta luovutaan sisaryhtiöjakautumisten osalta.

Yhtiöittämällä tapahtuva jakautuminen

OYL sisältää yhtiöittämällä tapahtuvan osittaisjakautumisen uuteen yhtiöön 31.1.2023 lähtien (OYL 17.2 § 1 mom 3 kohta). EVL ei kuitenkaan tunnista yhtiöittämällä tapahtuvaa jakautumista, sillä se ei täytä veroneutraalin jakautumisen edellytyksiä. Yhtiöittämällä tapahtuva jakautuminen tulee lisätä myös EVL:ään yhtenä veroneutraalina jakautumistyyppinä.

Verohallinnon ohjeen mukaan yhtiöittämällä tapahtuvaan jakautumiseen voidaan soveltaa liiketoimintasiirtoa koskevia säännöksiä, jos niiden soveltamisedellytykset täyttyvät.³ Liiketoimintasiirtoa koskeva pykälä ei kuitenkaan ole tarkoitettu tämän tyyppisiin tilanteisiin. OYL:ssä todetaan, että siirretään osa jakautuvan yhtiön varoista tai veloista, kun taas EVL:n liiketoimintasiirtoa koskeva pykälä edellyttää liiketoimintakokonaisuuden tai koko liiketoiminnan siirtoa. Näin ollen EVL:n liiketoimintasiirtopykälän ja OYL:n yhtiöittämällä tapahtuvan pykälän välillä on ristiriitaisuuksia, jotka tulisi selkeyttää.

7. Yhtiön juridisen kotipaikan muuttoa koskeva säännös lakiin

OYL:ään tehty lisäys (OYL 17 a luku), jonka mukaan osakeyhtiö (siirtyvä yhtiö) voi muuttaa yhtiömuotonsa toisessa kohdevaltiossa sallituksi oikeudelliseksi muodoksi (siirtynyt yhtiö) ja siirtää vähintään kotipaikkansa tähän kohdevaltioon, tulisi huomioida myös EVL:ssä lisäämällä kotipaikan siirtoa koskeva pykälä, jolla selkeytettäisiin kotipaikan siirtoa koskevat verosäännöt.

8. Liiketoimintakokonaisuuden edellytys osittaisjakautumisessa

Yritysjärjestelysäännösten päivityksessä olisi tarkasteltava myös liiketoimintakokonaisuuden edellytyksen tarvetta osittaisjakautumisessa. Kokonaisjakautumisessa vastaavaa edellytystä

² Sulautuminen ei muuttanut X:n ja Y:n keskinäisiä omistussuhteita. Näissä oloissa X:n ja Y:n ei ollut tarpeen saada sulautumisvastiketta sulautumisessa vastaanottavana yhtiönä olevalta B Oy:n tytäryhtiöltä C Inc:ltä.

³ VH/3512/00.01.00/2023, Yritysjärjestelyt ja verotus -jakautuminen. Kohta 2.2.1

ei ole, minkä takia kokonaisjakautumiseen liittyy vähemmän tulkintavaraisuutta kuin osittaisjakautumiseen. Kokonaisjakautumisen haittapuolena on kuitenkin se, että jakautuvan yhtiön y-tunnus menetetään, mikä voi liiketoiminnallisista syistä johtaa siihen, että kokonaisjakautumisen toteuttaminen ei ole vaihtoehto. Liiketoimintakokonaisuuden edellytys osittaisjakautumisessa aiheuttaa siten monissa tapauksissa perusteettoman esteen sille, että voitaisiin jatkaa toimintaa jakautuvassa yhtiössä samalla y-tunnuksella.

9. Osakevaihdon jälkeinen maastapoistumisverotus

EVL 52 f §:ssä säädetään osakevaihdon jälkeisen muuton maastapoistumisverotuksesta. Ottaen huomioon ratkaisu KHO 2025:54, maastapoistumisverotusta ei kuitenkaan voida soveltaa jokaisessa lainkohdan tarkoittamassa muutossa. Lainkohtaa olisi siten päivitettävä huomioimaan sen soveltamisalan rajoitukset. Toisaalta olisi syytä arvioida kyseisen maastapoistumisverotussäätelyn mielekkyyttä ylipäänsä.

Helsingissä 20. päivänä lokakuuta 2025

Suomen Veroasiantuntijat ry

Heikki Wahlroos

hallituksen puheenjohtaja

Kai Holkeri

hallituksen jäsen